

TEOZOFIJA

God. VIII Br. 1 ZAGREB - JUGOSLAVIJA 1935

NJ. VEL. BLAGOPOČIVŠI VITEŠKI KRALJ
ALEKSANDAR I UJEDINITELJ

Kralju Zbilje i Legende

Predavanje brata Milana Marjanovića prigodom komemoracije, održane 21. XI. 1934. u prostorijama JTD, u Zagrebu.

Ljudi i dogadjaji djeluju na dalinji razvoj stvari, dakle na istoriju, po onome za čime su oni neposredno i mehanički pokrenuli ili skrenuli ili preokrenuli neki red ili neki tok stvari i po onome koji su utisak ostavili u dušama savremenika i potomstva, dakle: po fizičkom efektu i po duhovnom značenju; po njihovom delu i po odjeku tog dela u dušama ljudi; po aktu i njegovim posledicama i po legendi i njenom moralnom dojmu na ljude.

Naša generacija doživljuje jedno od najvećih vremena u celoj istoriji čovečanstva: počevši od još nevidjenog broja i značaja pronalazaka i otkrića, pa do ogromnog tehničkog napretka, od nikad ne dostignutog blagostanja i udobnosti do nikad većeg ratnog užasa i uništenja, od nikad većeg materijalizma do velike obnove duhovnosti i radjanja novih religija i legenda.

Ali legende se ne radjaju danas samo na domeni religijarnoj i mističnoj nego mi doživljavamo danas istinske legende u punoj realnosti,... legende i epopeje, koje se istinski zbivaju pred našim očima... simbole koji žive, ... žive ljude i dogadjaje koji jesu simboli i legende.

U velikom ratu takova legendarna epopeja bio je prelaz srpske vojske preko Albanije, posle rata se u takav živući simbol razvio naš poginuli Viteški Kralj Ujedinitelj.

Mnogo puta je jednako važno ono, što je jedan dogadjaj stvarno izazivao ili jedan čovjek stvarno učinio, kao i ono, što ljudi vide u tom dogadjaju i što veruju o tom čoveku, jer ovo što vide i veruju postaje pokretna i direktivna snaga u dušama tih ljudi, koji onda u tom pravcu utječu na dalinji tok dogadjaja i stvaraju istoriju.

Legende i simboli imaju dinamičku i direktivnu moć, a kad se sami zbiljski dogadjaji i ljudi zbivaju i pojavljuju na jedan legendaran i simboličan način njihova je veličina i važnost dvostruko značajna i blago savremenicima, koji to oboje istovremeno i vide i osjećaju i doživljuju i u sebi proživljuju!

Blagopokoini naš Kralj Mučenik bio je čovjek od kosti, mesa, krvi i nerva, kao svaki drugi;... bio je u sredini ljudi i dobrih i zlih, u vremenima mnogih zala i iskušenja, u središtu i spletu strašnih borba i strasti — pa je očigledno da u detailima, koji su pečat, odraz ili automatska reakcija tih prilika i atavizama ne stoji nigde i nikada ni mera ni značaj jedne ličnosti. Ta mera se meri i taj značaj se ocrtava po onome po čemu se usprkos tih prilika, pored tih svagdašnjosti, povrh tih atavizama oslobadja, diže i propinje duh bednosti, a kada taj duh, na kraju, svima njima zadominira, sve ih upravlja u svoj pravac, sve ih formira i ponese — onda ličnost, pokretna snaga, legenda i simbol postaju jedno te isto, postaju Veličina — historijska i moralna.

Tako je svojim životom i radom, svojom dinamikom i svojom smrti Kralj Aleksandar I. Karagjorgjević postao Velik u punom značenju te reči.

—

Rodjen na jadnom i zabitnom, ali junačkom i legendarnom Cetinju od sina jednog proteranog kneza, kao njegov najmladji sin — posle skromnog školovanja u republikanskoj Ženevi, pozvan je usred jedne nacijonalne krize, izazvane aneksijom Bosne i Hercegovine, iz carskog ruskog paževskog kolegija — za prestolonaslednika u Beograd, da četiri godine posle postane vojskovodja pobedonosne armije, koja oslobadja i Kosovo i Skoplje i Bitolj i sve stare Južne Krajeve i definitivno slomi petvekovnu tursku silu na Balkanu!

Ovaj neočekivani i munjeviti uspon i uspeh je izraz, legenda i simbol mladosti, poleta i probudjenja cele naše rase, celoga Balkana!

Kao sasma mlad čovjek, neposredno pred Veliki Rat, preuzima od starca oca vladalačke dužnosti, i lično prolazi, kao heroj-patnik i kao vodj-hrabrilac celom Golgotom one strašne, ali

i veličanstveno slavne tragedije čovečanstva iz koje, posle još nevidjenoga egzodusa jednog celog naroda sinu iz zemlje iz koje On poslednji ide iza poslednjeg vojnika, — vodeći borbu dalje okupiv sa cele zemaljske kugle pomoć razasutih naših iseljenika — jednim nadčovječnim naletom probija se kroz rastepene redove okupatora nepojmljivom brzinom do stare prestonice svoje zemlje koja, od jednom, kao čudom, a voljom i po zanosu celog naroda, postaje mnogo puta većom i širom državom ujedinjenih Srba, Hrvata i Slovenaca, čije ujedinjenje On proglašuje usred ruševina beogradskih!

Ova četirigodišnja epopeja, veća i dramatskija u svojoj zbiljnosti od svih pjesama i pisanih drama, shvaćena je i ocenjena od učenika i svih savremenika kao najlegendarniji dio Velikog Rata i postala je simbol vernosti, nesalomivosti, vjere i viečnosti naroda, a muškosti i heroizma vladara koji je brat, tješitelj i vodj naroda.

U raspojasanom, zatrovanom i preuzetnom desetleću posle Rata i posle ujedinjenja, u vreme profiterstva i rovarstva, u vreme partijskih oligarhija, On jednim heroizmom druge vrsti, heroizmom ustrpljenja, postepenosti, smišljenog i nevidljivog napora, dajući da ludilo i vlastite greške pobešnjelih partija i klika, izgrizu i konsumiraju, onemoguće i slome same sebe i vodje svoje — On u krajnjem času, kad strasti i krv poteče i slom zapreti — spasava Državu i Jedinstvo naroda, uzimajući u svoje ruke svu vlast pod ličnom odgovornošću, da dade primer odgovornosti, da ujedini zemlju u onome, što 10 godina nisu učinili predstavnici naroda: u imenu jugoslavenskom, u zastavi, u zakonodavstva, u veri u red i u bolju budućnost radom za budućnost a bežanjem od prošlosti!

I tu je čin bio ujedno legenda i simbol vere, pune muževnosti, gradjanske smjelosti i političke rešenosti. S jednim jedinstvenim imenom jugoslavenskim širi se i radja i svest i glas i pouzdanje u jedinstvo i po ispravnoj formi jača se i sadržina i Reč postaje Delo!

Naiposle se baca na šire polje smirivanja i uskladjivanja medjunarodnih stvari: balkanskih i evropskih. Sam uzima u svoje ruke inicijativu: prima i kao brata grli kralja bugarskoga, ide preko Bukurešta na Crno More, ulazi u krstaricu naše ratne flote, ide u Euksinograd u posjete Bugarskoj, u Carigrad Turskoj, na Krf Grčkoj ocrtav našom ladjom po moru crtu oko celoga Balkana ukazujući što sve spada zajedno režući po morima liniju preko koje mogu svi dobronamerni da rade s nama, ali preko koje ne sme nitko koji dolazi sa zavjereničkim i spletkarskim na... nama. I onda, da poveže tu celinu sa ostalim Svetom, da omogući da se onaj vez država Srednje Evrope koji je On već odavna stvorio, bude mogao dopuniti i drugim zemljama, istom ladjom, naglašujući slobodu mora i naše veze preko Mora sa Svetom, ide u saveznu Francusku da veliki vez mira konačno poveže

More je bilo neprijateljsko i burno! Nitko sa njime ne ide — osim mornara! On ide sâm, da da primer, da prkosi nepogodi, da čini sâm ono što bi drugi bili morali da za njega čine!

On zna u koje opasnosti ide: dolaze mu opomene o zaverama crnih sila! On kaže: sudbini se ne može izbeći! Dockan je menjati put! Ja moram vršiti svoju dužnost!

On dolazi do keja u Marselju! Vidi gužvu po ulicama, još neproćišćenim, nemar i nezaštićenost! Malko se trgne, ali ide sudbini u susret: »idemo napred«! kaže i nakon 10 minuta pada u dno nezaštićenog auta u agoniju!

Posljednjim dahom još daje nam u amanet: »Čuvajte mi Jugosl-sl...« i dalje ne može od smrtnoga hropca.

Ali njegova smrt ne samo što diže legendu, završavajući je, do simbola, nego postaje u onom istom času zavet za ceo narod i obavezuje ogromnom obavezom ceo civilizovani Svet.

Nikada još nije jedna kraljeva smrt bila kraljevskija, jedna smrt borca, dostojanstvenija! Nikada odjek takovih smrti u celome svetu širi i značajniji, a u jednom narodu dublji i potresniji. Državnici i narodi najvećih država: Britanije i Francuske, nove Nemačke i nove Rusije, imperija koja reprezentiraju čovječanstva, osjetiše i naglasiše: »Jugoslavija je potreba i zalog evropskog mira, ne dirajte u

nju!« Sav narod Jugoslavije, nikad tako i toliko potresen i ujedinjen u osjećanju instiktivnoj iskonskoj solidarnosti, plačući i na koljenima uz jednu pogrebnu povorku najdužeg protega u istoriji, — prisizao je i stalno prisiže: »Čuvat ćemo Jugoslaviju«. Simboličnije smrti, epskijeg pogreba, velebnije emocije nije još svet video! Još nikada se jedan zločin sila mraka i rata nije pretvorio brže i izrazitije u zavet i slavu mira nego preko Marseilla.

Kad je, za pogrebnih svečanosti, muzika Kraljeve Garde, muklo i žalobno reprodukovala Wagnerove veličanstvene walhalske motive iz »Sumraka Bogova« — doista nam se činilo da nismo više u realnosti ovog zemnog Beograda i ove zemne Jugoslavije i da otpraćujemo nešto više nego umrlog Kralja, drugamo nego na tihi Oplenac — da prisustvujemo i mi produhovljeni, lišeni tela, lagani i čisti, izmireni i miroljubivi, odlasku bogova u neku novu Walhalu Mira i da se sa tim zvucima oslobadja i ono što se u tim suzama otopilo, a u velikoj vatri pročistilo: naš viši Ja, naš bolji Ja, naš Ego kozmički, spajajući se sa Njegovim, dižući se iznad ove doline suza!

Nikada nije više ljudi u jednom času ovo osjetilo kao u danima legendarne i simbolične stvarnosti plača Narodnog i Kraljevog pogreba!

A smrt je dovela svetlost u Mrak i medju mračne sile! Ta smrt je donela život medju obamrle svesti! Ta smrt je dovela mir medju nemirne! Ta smrt je donela toplotu medju zamrzle! Kralj Vitez postao je Ujedinitelj svojom žrtvom za Mir

Jer njega ubiše Crne Sile: razdora, mržnje, nesloge i cjepanja;... crne sile osvete, nadvlade, staroga reda;... crne sile reakcije, političke i duhovne;... crne sile onih koji od ratova žive, bogateći se od produkcije oružja za medjusobno ubijanje ljudi!

Sve ono što se je ovih poslednjih 40 dana dogadjalo i osjećalo, u Svetu kod nas, toliko je duhovno, koliko je bilo i materijalno, čak, može se reći, više je iz reda duhovnoga nego iz reda materijalnoga.

Sa grozom izgovaramo reči: »Ubijen nam je Kralj!« — izobličavale su lica, ali su i preobličavale duše! Nešto tako strašno se dogodilo, nešto tako veliko nas zadesilo, da ne može da ostane sve kako je bilo, u nama i oko nas, da ne može a da nema i u nama, slepima i zlima, krivice za to!

Iz okolice Sarajeva dan posle smrti Kralja digli se od jednom kao izbezumljeni seljaci i — pošli iz svojih sela

— »Kuda ljudi?« — prisretali ih neki intelektualci.

— »Idemo! Ubiše nam Kralja!«

— »Ali kuda ćete?«

— »Ne znamo ni sami kuda! Ali mora da se ide — ta ubiše nam Kralja!«

Osećali su da mora da se maknu iz svagdašnjosti, da — nekud odu, od svega svojega i od sebe samih, da uteknu, da se maknu, da nešto učine.

A kad ih zaustaviše sa razlozima i vratiše, jedan izmedju tih zemljaka, od jednom zastade, zaškrinu zubima, riknu od muke, sagibe se uze težak kamen i udari se snažno u čelo, do krvi, istisnuo samo jedan mukli: »Uh!«

Šta je učinio onaj seljak i šta je htio? Htio je reći i rekao je:

— »I ja i svi mi ovde i svi mi naokolo smo nešto zgrešili, O, glavu nama! Luda je glava naša!«

Nekoliko dana posle pogreba pričao nam je to jedan poznati nacijonalni radnik iz Hercegovine i dodao vizijonarskim i pronovedničkim tonom:

— »Ništa nas ne čini tako velikima kao velika bol. Ne dajte braćo da ova rana zaraste i da prestanemo osećati ... jer onda je zaboravljena i velika opomena!«

— »Čuvajte Jugoslaviju!« doviknuo je Kralj sa praga vječnosti, *ali prije svega čuvajte ju od vas samih!«* — rekao bi On da je imao više vremena. To je glas onoga čije su oči već ugledale stvarnost duhovnog sveta.

— Ili zar mislite da ima ikog drugog u svetu ko bi Jugoslaviji mogao što trajna učiniti, osim nas samih?!

Prostorije J. T. D. za vrijeme komemoracije u Zagrebu.

PISMO IZ ADYARA

TEOZOFSKO DRUŠTVO ADYAR, MADRAS, INDIA

10 decembra 1934.

Dragi prijatelji,

Zahvaljujem Vam za Vaše pismo od 24 novembra, kojim ste me imenovali Pretstavnikom Vašim za sjednice Glavnoga Vijeća.

Kao sve ostale dirnulo je i mene umorstvo Vašega Kralja. Kao što Vam je poznato nisam lično toliko u vezi sa Vašom zemljom, da bih mogao biti tačno upućen o njenim problemima izravno, ali iz svega što sam pribrao od različitih lica koja su pisala o Vašem pokojnom Kralju, čini se da je nadasve ljubio svoj narod, ispoljujući u tom vanredno istaknute podobnosti. Jedva ima i jedan pisac u Evropi koji nije naročito isticao težak položaj u kojem se on za svoga vladanja nalazio. Bez sumnje je da je svu svoju najbolju snagu predao za služenje svojoj zemlji, te njegovo mučeništvo pruža dokaz o veličini njegove žrtve. Karma ga je obilno nagradila, te će poradi toga u budućim svojim životima naći boljih prilika da se preda služenju za čovječanstvo u daleko širem opsegu.

Saljem Vam sliku tennis igrača Vaše zemlje koji su pohodili Indiju.

Iskreno Vaš

C. Jinarājadāsa

Gospojica Jelisava Vávra, Zagreb.

Biografske Zabilješke o Dr George S. Arundale-u

Dr Arundale je međunarodni radnik. Poznat je u svijetu kao predavač i pisac. Rodio se u Surrey u Eengleskoj 1 decembra 1878. Uglavnom se uzgajao na kontinentu Evrope — pohađajući Gelehrte Gymnasium u Wiesbadenu. Kad je bio vrlo mlad umrla mu je majka. Zatim je preuzela brigu za nj njegova tetka gospođica Franceska Arundale. Tako je došao u dodir sa Teozofijom i upoznao osnivače Teozofskoga Društva Helenu P. Blavatsky i Pukovnika H. S. Olcott-a, dok je još bio djetetom, budući da su oni zajedno sa drugima dolazili i zadržavali se u kući Arundalove u Londonu.

Godine 1895 otišao je na Univerzitet u Cambridge (Kembridž) (St. John's College) i primio je stepen sa časnom diplomom za filozofiju i prava. Tutor mu je bio Pretsjednik Vrhovnoga Medicinskog Savjeta, Sir Donald Macalister, K. C. B. a između njegovih učitelja bio je profesor Marshall, veliki ekonomista, Prof. C. S. Kenny, Downing. profesor Prava Engleske, profesor Sidgwick, Lord Acton i Dr W. A. R. Rivers. Iza toga pošao je u Paris da proučava historiju u Narodnim Arhivama, a kratko vrijeme iza toga postao je članom Kraljevskoga Historijskoga Društva u Londonu, da za izvjesno vrijeme postigne doktorat.

Od rane se mladosti silno zanimao za Indiju, te se osjećao srećnim kad ga je gđa Annie Besant pozvala da joj se pridruži u grupu Indijskih radnika na polju kulture, koji su imali namjeru da osnuju veliki centar za Hindujsku kulturu u Benaresu, te je 1903 ostavio mjesto pomoćnika Generalnoga Sekretara Britske Sekcije Teozofskoga Društva — kojemu je bio članom 1895, i otišao za Indiju, gdje je preuzeo mjesto profesora historije na školi, Central Hindu College, u Benaresu. Gospodica Arundale je u isto vrijeme počela svoj veliki rad oko indijskih djevojaka.

Zatim je postao upravnikom škole, Vice - Principalom i Principalom College-a — dužnost koju je zadržao do 1913. Za to vrijeme pohodili su školu Guverneri Indije i Potkraljevi, a i njihova Veličanstva Kralj - Imperator i Kraljica - Imperator, kad su još bili Princ i Princesa od Walesa. Tada su ga izabrali profesorom Univerziteta u Allahabad-u, te je postao članom komisije Univerziteta i Vlade Udruženih Pokrajina. Nadahnućem i pod vodstvom gđe Besant učinio je mnogo budeći širom Indije oduševljenje za uzgajanje na osnovici velikih i starih indijskih načela, koje je zapadni svijet uvelike izgubio s vida. Na poziv Maharadže od Kashmira pohodio je i proputovao njegovu pokrajinu da pregleda i da ga izvijesti o uzgojnom sistemu u Kashmiru.

Godine 1913 napustio je Dr Arundale Central Hindu College, te je pratio g. Krishnamurti-a i njegova brata Nityananda u Evropu da im pomaže kod učenja i stjecanja obrazovanosti. 1915 pošao je da se javi za službu u vezi sa ratom, te su ga uzeli među pomoćnike u Endsleigh Palace, oficirskoj bolnici u Londonu. Budući da nije bio za aktivnu službu, vratio se 1916 u Indiju na zamolbu gđe Besant, te se pridružio vodstvu za Ustav indijski, Home Rule pokret, i bio interniran zajedno sa gđom Besant i jednim od svojih indijskih kolega. Nakon tri mjeseca su pušteni na slobodu, te su krenuli vrlo važni pokret za Narodno uzgajanje i za narodno vladanje. U vezi s tim osnovano je u Madrasu Društvo za Promicanje Narodnoga Uzgoja, a glavna mu je djelatnost Narodni Univerzitet, kojemu je Dr Rabindranath Tagore, glasoviti indijski pjesnik i mistik, postao Kancelarom, vrhovnim pretstavnikom zavoda, koji je ujedno bio neovisan o Vladi i podjeljivao svoje fakultetske stepene. Dr Arundale mu je postao Principalom i pročelnikom Nastavničkoga Vijeća. Za njegov rad u indijskom uzgajanju što ga je vršio duž mnogo godina primio je čast Doktora Književnosti honoris causa, u diplomu mu je napose potpisao Dr Tagore. Poradi naročitih prilika političkih ovaj univerzitet više ne postoji, a i sredstava za izdržavanje je nestalo.

Zatim je putovao Indijom sa ciljem uzgajanja i sa svrhom priprema-

nja za uređenje Indije kao dominiona, i svagdje su ga dočekivali sa naivećim oduševljenjem kao najistaknutijega pobornika za narodni preporođaj Indije.

Kratko vrijeme iza toga pozvao ga je jedan od prvih knezova Indije, Njegovo Visočanstvo Maharadža Holka od Indore u Srednjoj Indiji, da primi mjesto kao Ministar Prosvjete u njegovoj pokrajini. Dr Arundale vršio je tu dužnost blizu godinu dana. Iza toga Dr. Arundale i njegova gospođa ostavili su Indiju i dali se na duži put Evropom, da prouče prilike, te su tom zgodom pohodili svaku zemlju održavajući predavanja iz područja prosvjete i politike.

Godine 1925 bio je zaređen za svećenika, a zatim i za biskupa Liberalno Katoličke Crkve, ostavši duž izvjesno vrijeme njenim pretstavnikom u Indiji i Australiji. U tom je smjeru radio vrlo mnogo širom svijeta nastojeći da se postigne dobra volja i razumijevanje između različitih kršćanskih crkvi, jer je držao da je kršćanska solidarnost i drugarstvo od daleko veće važnosti nego razlike u dogmama, doktrinama i ritualima. Dr. Arundale primarno je Teozof, te se kao teozof pridružio Liberalno katoličkoj Crkvi, da pruži primjer o onom, što on naziva pravim stavom kršćanstva s obzirom na vjere u svijetu.

Godine 1926 pohodio je Dr Arundale Australiju prvi puta, te je preuzeo dužnost Generalnoga Sekretara Australske Sekcije Teozofskoga Društva.

Za to vrijeme primio je vanredne dojmove s obzirom na potencijalne mogućnosti Australije napose gledajući novi tip individua koji se stao pomaljati posred toga golemoga kontinenta te se predao radu za ciljeve da se Australijci podignu putem različitih djelatnosti. Pokrenuo je izdavanje dnevnika *Advance Australia*, (Naprijed Australija) koji je izlazio duž nekoliko godina; a ujedno je postao Pretsjednikom Upravnoga Odbora sada glasovite Teozofske Radio Stanice 2GB.

Gospodin i gospođa Arundale ostavili su 1927 Australiju da opet proputuju Evropu i zatim da proslijede za Udružene Države Američke, gdje su se zadržali duž tri mjeseca.

U julu 1929 pohodili su po drugi put Udružene Države i ponovili svoj pohod 1931, 1932 i 1933. Dr Arundale boravio je i u Singapuru i u Novoj Zelandiji, a bio je i na Javi.

U martu 1929 opet se našao u Australiji, gdje je združio sve i sjedinio sav nacionalni rad. Pridružio se pokretu što ga je u novembru 1929 započelo nekoliko oduševljenih Australijaca kao Ligu pod imenom »Ko je za Australiju?« Taj je pokret tražio da širom cijele zemlje ponovo razbudi snažni duh patriotizma za preporođaj društva služenjem bez obzira na razlike u partiji, klasi, denominaciji, poslu ili kojoj drugoj podvojenosti.

Dr Arundale podržava gorljivu vjeru u veliku budućnost što očekuje Australiju i Novu Zelandiju, te ih ističe u svojim govorima kao zemlje golemih Nada. Na Uskrs 1930 upravio je govor mnoštvu skupljenom u Sydney-u gdje je predavao o »Australiji zemlji Golemih Nada«.

Taj je rad ujedinio izražaj Dr Arundale-ove snažne vjere u budućnost Britskoga Imperija i u neprocjenljivu moć pravo otmjenoga Imperija, kad njome dolazi da služi svijetu slobodan od duha silovitosti i zastarjelosti. Njegov rad u Indiji za njen narodni preporođaj i oslobođenje polazi za ciljem da ojača Imperij pomažući svaki od sastavnih dijelova da se oslobodi, da ojača, i da postane srećan. S tom svrhom radi posvuda.

Dr Arudale priklonio je veliku pažnju boljitku radništva u Indiji, te je časnim Pretsjednikom Radničke unije u Madrasu. Time je postao *persona grata* u Indijskim radničkim krugovima po svoj zemlji.

Godine 1902 pridružio se Dr Arundale Općem Slobodno-Zidarskom Pokretu, korporaciji koja ima svoju Središnjicu u Parizu, a prima u slobodno zidarstvo pod jednakim uvjetima žene kao i muževe.

Dr Arundale je član Vrhovnoga Savjeta, te je određen da bude Pretstavnikom Vrhovnoga Savjeta za Britski Imperij namjesto Dr Besant.

Dr Arundale je također začasnim Pretsjednikom Povjerilaca u Odboru

Zaklade Sv. Mihajla u Naarden-u u Holandiji, u vrlo važnom Centru, što ga je osnovala Mevrouw Mary van Eeghen-Boissvain, da širi duh Teozofije spomoću različitih međunarodnih djelatnosti, napose da privede bližem saobraćaju i boljem razumijevanju zemlje u Evropi.

I u Australiji je Dr Arundale jedan od glavnih Povjerilaca imovine dobra Manor, Mosman, u Novom Južnom Walesu, što je osnovao u najednake svrhe za promicanje Teozofskih načela putem različitih djelatnosti, pomažući time napose rad u Australiji.

Dr Arundale se duž lijepi niz godina vrlo zanimao za Pokret Skauta. U Hindujskom zavodu, The Central Hindu College bio je kapetanom Mladim Stjegovima u Zavodu, a zatim je postao Glavnim Skautskim izaslanikom Indijskoga Pokreta, što se 1917 godine na naročitu želju Lord Baden-Powel-a sjedinio sa njegovim — uzevši Dr Besant Glavnim Skautom Indijskoga Pokreta. Da izrazi Dr-u Arundale-u svoje naročito priznanje, Lord Baden-Powell poklonio mu je svoju vlastitu značku. Dr Arundale je sada Potpredsjednikom Vijeća Skauta u Madrasu.

Dr Arundale je svakako svoj glavni rad namjenjivao Teozofskom Društvu, kojemu je duž mnogo godina pripadao kao član Vrhovnoga Vijeća, te smatra pripadništvo Teozofskom Društvu svojom najvećom povlasticom, budući da je spomoću velike nauke Teozofije našao najbolje metode nesamo s obzirom na svoj privatni i lični napredak, već jednako tako i za napredak u svima poljima javnoga rada. Pridružio se Društvu 1895, te je bio Generalnim Sekretarom Engleske, Indije i Australske Sekcije imajući u ovoj posljednjoj još udjela u naročitim pojedinim nadleštvima njezinim. Uživao je osobitu sreću što je lično poznavao i stajao u najbližem odnosu sa istaknutijim vodićima Društva, među kojima se nalazila H. P. Blavatsky, Pukovnik Olcott, Annie Besant i C. W. Leadbeater. (a za ova dva posljednja radio je i bio im je ličnim sekretarom). On je i Časni Vitez Kruga Vitezova (Round Table), što postoji kao pokret za promicanje duha viteštva i služenja među mladeži. Vanredno zanimanje poklanja i Teozofskom Redu Služenja, koje traži kako bi praktičkom primjenom osnovnih načela Teozofije rješavalo probleme svijeta. Članom je i Kraljičina Kluba (Queen's Club) u Londonu i Kluba Kraljevskih Društava (Royal Societies' Club). Primljen je i kao Slobodni Građanin Grada Londona, a članom je i Časne Družbe Pewterer-a.

Kad je preminula Dr Annie Besant bio je imenovan Potpretsjednikom (pro temp). Teozofskoga Društva, što je proveo izvršni Pretsjednik, a imenovanje potvrdilo je Vrhovno Vijeće u decembru 1933.

Dr Arundale pisao je mnogo o uzgajanju, a od njegovih većih djela ima *Nirvana i Mount Everest.*

Najveći je dio svoga života sproveo među mladeži, te je kao i njegov veliki vodić i učitelj, Dr Besant, s kojom je radio u najtjesnijoj vezi više od trideset godina, polagao veliku nadu u budućnost razabirući da ona leži u mladeži i u duhu mladeži.

Godine 1920 Dr Arundale se vjenčao sa otmjenom Hindujkom, Srimati N. Rukmini, iz najviše Kaste, brahmanske, pripadajući najodličnijoj porodici južne Indije, koja je bila na glasu poradi obrazovanosti potičući iz istaknuto kulturnoga drevnoga plemena.

Srimati Rukmini Arundale je neobično zamjerne kulture snalazeći se jednako tako u kulturi istoka kao što i poznavajući svu kulturu zapada. Sačuvala je svoju Hindujsku vjeru i običaje bez obzira na to što se udala za stranca. Ova je činjenica potakla izvjesni Američki list da je istakao, kako se konačno ponekad može da nađe Istok sa Zapadom. Ona pomno proučava sve što se odnosi na umjetnost, istočnu kao i zapadnu; a napose se zanima za pozorište i ples. Prijateljevala je uvelike sa Anom Pavlovom.

Dr Arundale kao naročiti internacionalista, humanitarac, državnik i džentlmen donijeće pretsjednikovanjem u našem Društvu obilje svojih iskustava iz različitih područja djelatnosti, širinu kontakta među narodima i ljudima, što sve ga čini naročito istaknutom ličnosti bez obzira na ugledni položaj u našoj vlastitoj organizaciji.

Iz nastupnoga govora Pretsjednika George Sydney Arundale-a

održanog u Adyaru 21 juna 1934

...Ukoliko mi posluži moja odanost i mudrost, primaću snagu iz triju velikih vrela.

Prvo od Onih u kojima naše Društvo živi, kreće se i [illegible] svoje bivovanje. Molim da se blagoslov Njihov prelije na nas sve.

Drugo od nje uz koju sam živio, kretao se i nalazio svoje bivovanje duž više od trideset godina svoga života. Molim da se blagoslov njezin prelije na nas sve.

Treće od svojih pridruženih članova Teozofskoga Društva, drugova iz jedne od najvećih i najljepših prigodnih sredina u svijetu. Molim da me milostivo razumiju, da me prijateljski pomognu i mudro savjetuju...

...Pretsjednik Vaš može sa određenoga stajališta da bude Vašim Vodićem, dok je s drugoga, istinitijega gledišta prvim služiteljem Društvenim.

Naša je pokojna [illegible] poštovana Pretsjednica izjavila da »Društvo takovo kao što je ovo naše može svom Pretsjedniku da pruži jedino krunu od trnja.« A posred toga trnja.. čini se da ću da razaberem mnogo ruža i dosta ružinih pupoljaka...

Među ružama razabirem onu što širi Shambala miris Ružu snage, Ružu koja je Adyar, Dom Majstora i Srce Društva....

Nešto je manje divna Ruža što širi miris Sandalova drveta. Ruža Blagoslova njegovih Starijih...

Zatim prekrasni Pupoljak prigoda ... kojih ima na putu svakoga Pretsjednika..., a uza nj bezbroj pupoljčića, što označuju potrebe svijeta. Budući da ih on pomaže da se natapaju vodama Teozofije... rascvjetaće se u cvjetove ruža Zahvalnosti prama Društvu.

Nema li ovdje i Ruže Prijateljstva, što odiše Attarovim mirisom, dobrom voljom sklonosti prama drugarskim članovima, i napunja nadom... da se može na putu gdje ima trnja raći i Ruža...

Zajednička predanost sjedinjuje nas — predanost je to naša Teozofiji i Teozofskom Društvu.

S. N. Rukmini Arundale — *Dr George S. Arundale*

Proučavanje Svijesti

Prilog nauci Psihologije

Napisala: Dr Annie Besant — Prevela Milica Gradišnik

UVOD.

Razvitak svijesti u bićima, kojima sunčani sustav služi kao područje evolucije, vrlo je teški predmet istraživanja. Nitko se od nas za sada ne može nadati, da će učiniti više, nego da svlada tek mali dio komplicirane cjeline, ali možda je ipak na taj način moguće ispuniti jedan dio nedostatka u našoj spoznaji i dati nam bar donekle jasne obrise koji će moći da nas vode u našem daljnjem radu. Medjutim nije moguće ove obrise prikazati na način koji bi zadovoljio razum, a da prije toga ne promotrimo naš sunčani sustav kao cjelinu i da nastojimo da si stvorimo bar neku predodžbu o »prvim počecima« takovog sustava.

§ I. Prvi počeci.

Učili smo da materija u našem sunčanom sustavu postoji u sedam velikih vrsta ili »razina«. Na trima od ovih razina, t. j. na fizičkoj, emocijskoj (astralnoj) i mentalnoj, — koje često označujemo kao »tri svijeta« — a koje su dobro poznate kao Triloki ili Tribhuvanam u Hindujskoj Kozmogoniji, odvija se normalni razvitak čovječanstva. Na dvjema daljnim, višim, spiritualnim razinama t. j. na razini Mudrosti ili Buddhi i na razini Moći ili Atma — odvija se posebni razvitak Iniciiranih, nakon prve »Velike Inicijacije«. Ovih pet razina tvore područje razvitka za čovječju svijest, prije nego ona predje u božansku Svijest.

Dvije razine iznad ovih pet predstavljaju sferu božanske djelatnosti; one obuhvaćaju sve. Iz njih struji sva božanska snaga što oživljuje i uzdržava cijeli sustav. Ove dvije razine nadilaze potpuno naše sadašnje poimanje i ono malo što saznajemo o njima je toliko, koliko možemo s našim ograničenim umom shvatiti. Rečeno nam je, da su to razine božanske Svijesti, područje manifestacije Logosa (ili božanskog Trojstva triju Logosa), od kuda On šalje svoje zrake kao Stvaratelj, Uzdržavatelj i Razaratelj, razvijajući Svoj univerzum, uzdržavajući ga za vrijeme životne periode, i konačno ga u sebe povlačeći. Priopćili su nam imena ovih razina: Niža se zove Anupadaka, to je ona u kojoj nije još formiran vehikel*); viša je Adi, »prva« — temelj univerzuma, njegovo uporište i izvor njegova života.

Tu je dakle sedam razina univerzuma ili sunčanog sustava, koji se sastoji, — kao što iz tog kratkog opisa razabiremo, — iz triju grupa: I. područje, samo za manifestaciju Logosa, II. područje za nad-normalni čovječji razvitak, dakle za iniciirane, III. područje elementarnog, mineralnog, bilinskog, životinjskog i normalnog čovječjeg razvitka.

Ove činjenice možemo prikazati tabelom kako slijedi:

Razina:	
1. Adi 2. Anupadaka	I. Područje za manifestaciju Logosa.
3. Atma 4. Buddhi	II. Područje za nadčovječ. razvitak
5. Mentalna 6. Emocijska 7. Fizička	III. Područje razvitka elementala, minerala, biline, životinje i normalnog čovjeka.

Treba da sebi predočimo da su dvije najviše razine postojale već prije nego je nastao sunčani sustav i da se najviša t. j. Adi, sastojala iz onoliko materije prostora, koje možemo simbolizovati tačkama — koliko je predvidio Logos kao materijalnu podlogu sunčanog sustava, koji je na redu da nastane. Kao što majstor sebi izabire gradju, koja mu je potrebna za izradbu njegova djela, tako i Logos sebi odabire materiju i mjesto za svoj univerzum.

Tako slično možemo sebi zamisliti da Anupadaka (simbolizirana linijama) postoji iz iste te materije, samo

*) vehikel = tijelo, instrument, kojim se život služi da se može manifestovati i djelovati na dotičnoj razini.

modificirane Logosovim individualnim životom »obojene«, — da upotrebimo značajan slikoviti izraz, — Njegovom svijesti, — koja sve produhovljuje, radi čega se razlikuje na izvjesni način od iste materije kojeg drugog sunčanog sustava. Kaže nam se, da se glavni dogadjaj u ovoj pripravnoj djelatnosti može prikazati spomoću izvjesnih simbola. Od ovih poznate su nam dvije grupe od kojih jedna označuje trovrsnu manifestaciju Logosove Svijesti, a druga trovrsnu promjenu u materiji, koja odgovara trostrukom životu, — aspektu života i forme triju Logosa. Možemo ih postaviti uporedo kao istovremene dogadjaje:

	Život	Forma
1 Adi		
2 Anupadaka		

Ovdje imamo kao »Život« početnu Tačku u središtu Kruga, koja nam predočuje Logosa kao Jedno, unutar kružnog opsega, koji je Sam Sebi odredio iz najfinije materije, u koju se zavio, sa namjerom manifestacije, a u svrhu da zrača svijetlo iz Tame.

Nastaje odmah pitanje: — Zašto tri Logosa? Iako ovdje diramo u najdublje pitanje metafizike, za čije bi tumačenje bio potreban čitavi svezak (a i onda ne bi bio potpuno obradjen), ipak moramo navesti odgovor i prepustiti dubljem razmišljanju, da ga izradi.

U analizi svega, što postoji, dolazimo do velike sveopće istine: Sve možemo odijeliti u »Ja« i »ne-Ja«, u »Sebe« i Ne-Sebe«. Svaka zasebna stvar pripada jednom ili drugom odjeljenju, — onom »Sebe« ili onom »ne-Sebe«. Ne postoji ništa, što se ne bi dalo uvrstiti u jedno ili drugo odjeljenje. Ono »Sebe« je život, svijest, ono »ne-Sebe« je materija, forma«.

Ovdje dakle imamo dvojstvo, dualizam. Ali ovi blizanci nisu dvije rastavljene stvari, izolirane i bez veze. Postoji trajni odnos izmedju obojeg, neprekinuto približavanje i povlačenje, neko stapljanje u jedno i opet rastavljanje. Ovo vječno gibanje prikazuje nam se kao univerzum, koji se vječno mijenja. I prema tomu imamo Trojstvo, a ne Dvojstvo, — naime: ono Sebe, ono ne-Sebe i odnos izmedju obojeg. Sve je u tome uključeno, sve stvari i svi odnošaji zbiljni i mogući.

Prema tome je Trojstvo — ni manji ni veći broj — temelj svim univerzumima zajedno i svakom pojedinom.*

Ove temeljne činjenice odredjuju Logosu trostruku manifestaciju u pojedinom sunčanom sustavu, pa se radi toga u simboličkoj slici širi ono Jedno t. j. Tačka u tri smjera prema opsegu kruga materije, i vraća se opet u sebe, predstavljajući tako na svakoj od triju dodirnih tačaka sa krugom različiti aspekt, a to su ona tri temeljna načina izražaja svijesti: Volja, Mudrost i Djelatnost — božanska Triada ili Trojstvo**). Jer univerzalno Sebe Pratyagatma »Nutarnje-Sebe« misleći na Ne-Sebe, identificira se s njim i postaje time dijelom njegova bića. To je božanska »Djelatnost«, Sat, bivovanje, koje se daje Ne-bivovanju. — Univerzalni um, Ono Sebe, koje spoznaje sebe i Mudrost, Chit, princip uzdržavanja. Ono Sebe, koje se povlači od Ne-Sebe u svoju vlastitu pravu prirodu je Blaženstvo, Ananda, oslobodjeno forme.

Svaki Logos pojedinog univerzuma opetuje univerzalnu Sebe-vijest: u Svojoj Djelatnosti On je stvarajući Um, Kriya, koji odgovara univerzalnom Sat-Brahmi Hindujaca, Duhu Svetome Kršćana, Chochmah-u Kabalista. U svojoj mudrosti On je Razum, koji uzdržava i uredjuje, Jnana, a odgovara univerzalnom Chit, odnosno Vishnu Hindujaca »Sinu« kršćana, Binah-u Kabalista. U Svojem Blaženstvu on je razarač formi, Volja, Ichchha, a odgovara univerzalnom Anandi, Shivi Hindujaca, »Ocu« kršćana, Kepher-u Kabalista.

Tako se u svakom univerzumu javljaju sva tri Logosa, t. j. tri Bića, koja stvaraju, uzdržavaju i razaraju Svoj univerzum, od kojih svako izražava u Svom djelovanju naročito jedan glavni Aspekt, kojemu su podredjena ona druga dva, iako su naravno i oni u svakom slučaju, uvijek nazočni. Zato se govori o svakom manifestovanom

*) Učenik neka pomno prouči Bhagavan Das-ovu *Nauku o Miru*.

**) Snaga, Mudrost i Ljubav je drugi prikladni način da se izrazi ovo trojako jedinstvo.

Bogu kao o Trojstvu. Sjedinjenje ovih triju aspekata ili triju faza manifestacije u njihovim dodirnim tačkama sa opsegom kruga, daje nam osnovni Trokut dodira s Materijom. Ovaj trokut zajedno sa druga tri Trokuta, koji nastaju spajanjem triju Tačaka na periferiji sa Tačkom u središtu čine božanski Tetraktys, često puta nazvan kozmičkim četvorstvom t. j. tri božanska Aspekta u vezi s Materijom pripravni da stvaraju. Ovi u svojoj cjelini tvore »Nad-dušu«, kozmosa, koji treba da nastane.

U pogledu forme promotrimo najprije kako Materija odgovara na djelovanje ovih triju Aspekata. Ovo odgovaranje naravno nije ovisno samo o Logosu jednoga sustava, nego je uvjetovano odnosom izmedju univerzalne Materije i triju Aspekata univerzalnoga Sebe. Aspekat Blaženstva ili Volje daje Materiji svojstvo ustrajnosti-Inercije-Tamas a to je moć otpornosti, stabilnosti, mira. Aspekat djelatnosti daje Materiji svojtsvo reakcije na vanjske utjecaje-Rajas-pokretnosti. Aspekat Mudrosti je ritam-Sattva-titraj sklad. Spomoću tako pripravljene Materije mogu se manifestovati aspekti Logosove Svijesti kao Bića.

Logos, za sada još ne »prvi«, jer još ne postoji drugi, — prikazuje se kao Tačka, koja svojim zrakama ispunjuje krug Materije, koji se obavija oko Njega kao područje budućeg univerzuma. On blista neopisivim sjajem kao pravi Brijeg Svijetla, — kako se izražava Manu, — ali to svijetlo je vidljivo samo na spiritualnim razinama.

Ovaj veliki krug ova velika sfera, nazvana je primarnom Substancom, Pramaterijom. To je samostalni Logos u svakoj tački neodijeljen od Materije, koju je odredio za Svoj univerzum prije nego će se u Svojoj drugoj manifestaciji malo povući od nje. To je sfera samom sobom uvjetovane Volje, koja ima da vodi do stvarajuće Djelatnosti: »Ja sam Ovo«, kada se »Ovo« upoznaje kao Ne-Sebe.

Simbolično izraženo, — da dobijemo predodžbu oblika, kako on izgleda sa strane pojave, — ova Tačka titra vibrira izmedju središta i opsega kruga i tako pravi Liniju koja označuje, kako se Duh odijeljuje od Materije omogućujući time spoznaju i stvarajući oblik za drugi aspekt, t. j. ono Biće, koje nazivamo Drugim Logosom, a koje je simbolički prikazano Linijom ili Promjerom Kruga.

Mistički je to izraženo slijedećom izrekom: — Ti si Sin moj danas sam te stvorio« (Psalm II. 7). Ovaj odnos izmedju Oca i Sina, izmedju prvoga i drugoga Logosa unutar Jedinstva božanskog Bivovanja, odnosi se naravno na »Dan Manifestacije«, t. j. na životni period pojedinog univerzuma. Ovo rađanje Sina, ova pojava drugoga Logosa ili mudrosti, označena je u svijetu forme diferenciranjem, t. j. razlučenjem Duha i Materije, — onih dvaju polova božanskog stanja, izmedju kojih se tke tkivo univerzuma. To je moglo bi se reći dijeljenje neutralne, neaktivne Elektricitete, koja može da nam simbolizira Prvog Logosa, u dvojnu formu pozitivne i negativne Elektricitete, — koja nam simbolizuje drugoga Logosa, — po čemu se manifestovano manifestuje, odnosno neobjavljeno postaje objavljenim.

Ovo dijeljenje unutar Prvoga Logosa zorno nam se prikazuje u pripravi stanice za množenje, što možemo studirati na fizičkoj razini i gdje možemo slijediti procese, koji vode do stvaranja razdijelne stijene, čime iz jedne stanice nastaju dvije. Jer sve što se dogadja »ovdje dolje«, samo je odraz u gruboj materiji onoga, što se dogadja na višim razinama, pa nam to može često biti potpora za našu maštu, kad proučavamo fizički razvoj »Kako je gore, tako je i dolje«. Fizičko je odraz spiritualnoga.

U daljem razvitku titra Tačka zajedno sa Linijom, koja se okreće u pravom kutu prama prvom titranju i tako nastaje Križ unutar Kruga, onaj Križ koji na taj način »proizlazi iz Oca i Sina«, a to je simbol Trećega Logosa ili stvarajućeg Uma, božanske Djelatnosti koja je sada spremna da se manifestuje kao Aktivni Križ ili Svastika, prikazujući nam Prvoga Logosa kako se manifestuje izvan obilh najviših razina spomoću t r e ć e g stepena Razvoja.

	Život	Forma
1 Adi		
2 Anupadaka		
3 Atma		

§ 2. Postanak Monada.

Prije nego promotrimo stvaralačku Djelatnost Trećega Logosa, moramo razmotriti postanak Monada, t. j. onih Jedinica Svijesti, za čiji razvitak u Materiji ima da se pripravi područje univerzuma.

U drugom poglavlju vratit ćemo se na to temeljitije. Mirijade takovih Jedinica, koje treba, da se razviju u budućem univerzumu, nastaju unutar božanskog života, kao stanice za klijanje u organizmu, prije nego li je stvoreno područje njihovog razvitka. Za to nastajanje kaže se: Ono je odlučilo: Hoću da se množim i da se rodim«. I po tome aktu Volje postadoše Mnogi u jednome. Volja ima dvije strane, privlačenje i odbijanje, — udisanje i izdisanje. Kad djeluje faza odbijanja (izdisanja), onda nastaje dijeljenje, razilaženje. To množenje unutar Jednoga akcijom volje označuje nam prvoga Logosa, nedjeljivoga Gospodara, vječnog Oca kao praizvor Monada, koje su iskre Najuzvišenije Vatre, »dijelovi Božanstva«**) — općenito nazivani »Monadama«. Monada je dio božanskog života, odijeljena kao individualno biće velom iz najfinije materije, materije, koja je tako fina da iako daje odijeljenu formu svakoj Monadi, ipak ne pruža nikakove zapreke slobodnom saobraćaju života, koji je na taj način ovijen sličnim životima, koji ga okružuju. Život Monade pripada prema tome Prvom Logosu, te radi toga ima tri aspekta: Svijesti, koja se javlja kao Volja, Mudrost i Djelatnost. Ovi životi poprimaju formu na razini božanske Manifestacije, i to na drugoj, nazvanoj Anupadaka. Oni su Sinovi Oca, jednako kao i Drugi Logos, samo mladji sinovi, koji ne posjeduju božanske snage, da djeluju u materiji, koja je gušća od njihove vlastite razine, dok je On, sa beskrajnim vremenom razvitka iza Sebe, zreo da razvije svoje božanske snage »Prvorodjeni medju braćom«.***)

Posve ispravno borave ove jedinice na Anupadaka razini, sa korijenom svog života na Adi-razini, za sada još bez vehikla, kojim bi mogli izraziti svoje biće, čekajući na dan »Objavljenja Sinova Božjih«.+)

Ovdje one ostaju, dok Treći Logos počinje djelo manifestacije prema vani, oblikovanje objektivnog univerzuma. On počinje Svoj život ulijevati u Materiju, da ju time pretvori u materijal podesan za gradjenje vehikla, koji su Monadama potrebni za njihov razvitak. Ali on se ne veže posvema o to Svoje djelovanje, jer iako se nama to djelovanje čini ogromno za Njega je to neznatna stvar. »Ispunivši univerzum jednim dijelom Samoga Sebe, Ja ostajem«.*) Ova začudna Individualnost nije se izgubila; jedan njezin dio dovoljan je za život kozmosa. Logos, Nad-duša postoji i nadalje i ostaje Bogom Svoga univerzuma.

(Nastaviće se).

**) Svijetlo na putu.

***) Rimljanima VIII. 29.

+) Rimljanima VIII. 19.

*) Bhagavad Gîtâ X. 42.

Iz komentara s. M. G.

Iz toga svega možemo vidjeti, da kad se život pojavljuje u najvišem svijetu ovoga Solarnog Sistema izlijeva se u tri ogromne struje uzrokujući manifestaciju trojnog Logosovnog Duha.

Tako kao što je zadaća Duha Svetoga, da djeluje iz onoga dvojstva i tvari za koju danas znanost znade da tvori jedinstvo, t. j. mijenjanjem energije i mase, tako je zadaća Boga Sina, da objavljuje život u formi i tako stvara iz materije koju je Duh Sveti već priredio, molekule i stanice.

To je djelatnost kozmičke Trinite

Društvene vijesti

Pretsjednikova Poruka

Pretsjednik Dr George S. Arundale na polasku iz Holandije 29 septembra 1934 predao je za J. T. D. svoju poruku u pismu, kako slijedi:

»Radujem se što mogu posredstvom Vašega Sj. Gen. Sekretara da odašaljem svoje najbratskije pozdrave svoj braći u Jugoslaviji, koje se Rukmini i ja nadamo da ćemo ih vidjeti, uzmognemo li pohoditi Jugoslaviju. Opominjemo se s radošću svoga pohoda prije nekoliko godina i sve one topline kojom nas se okruživalo za vrijeme našega boravka tamo; biće za nas naročito veselje kad opet dođemo, štaviše iako se zadržimo samo i kraće vrijeme među tako snažnim poborcima Teozofije i Teozofskoga Društva.

Veseli me što se gospođici J. Vavra omogućilo da pohodi Huizen žrtvom onih koji su ostali kod kuće. Siguran sam da je bila srećna, što se našla sa svom svojom braćom duž nedjelju dana napornoga ali vrijednoga boravka, te će moći da priča braći o mnogom korisnom radu, koji je za vrijeme svoga zborovanja ovršio ovaj lijepi broj Teozofa«.

George S. Arundale s. r.

Prijateljskom izražaju pažnje Pretsjednikove, što je poklanja u svakoj prilici Jugoslavenskoj Sekciji Teozofskoga Društva, radost sviju članova i napose zahvalnost Generalnoga Sekretara uzvraća najljepše osjećaje odanosti i bratske ljubavi.

Na dan Ujedinjenja opomenulo se J. T. D. u vezi sa prigodnom proslavom i Pretsjednika Dr G. S. Arundale-a, kojemu je dan rođenja 1 decembra. Brat prof. Vjekoslav Stefanini uveličao je slavu predavanjem »Ujedinjenje danas.«

V Kongres i 11 Glavna Skupština Jugoslavenskog Teozofskog Društva

održana 8 i 9 decembra 1934.

Uvodna priredba.

Sa danom 30 septembra svršila je društvena godina 1933/34, te je riješeno da se Glavna Skupština uz Kongres održi 8 dotično 9 decembra 1934.

Kao uvodna priredba održan je u subotu 8 decembra u 15 sati naročiti kongresni sastanak N. Š. da se odatle kao iz srca ponesu u svu širinu oni ideali koji su sada najistaknutiji za teozofski pokret. Iza toga je svečana sjednica Vijeća, proširenog odbora primila program za naredni dan intonovan »Konsolacijom« od Franje Liszt-a što je prof. M. Pirnat predala na klaviru, a pretsjednik. s. Jelisava Vávra dozivom pretstavnicima Besmrtne Ljubavi i opomenavši se preminulih Dr Annie Besant i Charles W. Leadbeatera raspravila je riječima Dr G. S. Arundale-a »Snagom ostvarujmo Bratstva« odluke Izvršnog Odbora, da Teozofsko Društvo i u ovoj Kraljevini ispuni svoj zadatak predaiom bratstva kao činjenice, kako je donosi Londonska Rezolucija od 1 oktobra 1934, koju je prihvatilo 600 delegata najuglednijih društava sakupljenih na poticaj Dr G. S. Arundale-a.

Uz predlog brata Pavla Kachnič-a u pogledu konačne rezolucije i brata Rev. Ivana Butkovića za društvenu priredbu uoči 11 decembra o. g. kao završno pretsjedavajući istakla je Jelisava Vávra Helenu Petrovnu Blavatsky kao pretstavnika minuloga stoljeća, koji je pripadao ženi, i upozorila na dvadeseto stoljeće što je vijek djeteta, za koji smo naročito povlašteni mi imajući na kraljevskom prijestolju pretstavnika našega vijeka. Konačno s obzirom na ocjenjivanje upozorila je da u slučaju nedostataka uvijek postoji težnja i želja sviju za savršenstvom.

Iza sjednice slijedio je javni društveni sastanak, na kojem je na uvodnu riječ Pretsjednika o bratstvu, kao činjenici svega što izražava Život slijedilo duhovito izlaganje brata prof. Vj. Stefanini-a o pomenutoj činjenici sa gledišta naučnoga, religijskog i umjetničkoga, uzevši za polaznu točku da je Teozofija traženje vječne Istine u vječnom Životu, što postaje tom istaknutom činjenicom, kad se primjenjuje u svakidašnjem životu.

Zatim je kao zaključno sestra gđa Nina Bach-Vávra recitovala pjesme Ivana Meštrovića, koje nose nazive: »Nebeska Čuda i Majka Zemlja« i »Zagora«, te je svu dubinu i potpunost umjetnikova životnoga dokučivanja prelila produbljenim predavanjem prikazavši nam izražaj majstora i u vezanoj riječi.

Kongres

Peti kongres u vezi sa jedanaestom Glavnom Skupštinom našega Društva održavao se u nedjelju 9 decembra 1934 u Zagrebu u društvenim prostorijama u Mesničkoj ulici broj 7/III. Početak je uslijedio u zakazano vrijeme, 10.30 sati, te je kao uvod gđa prof. Elvira Marsić otsvirala na klaviru Dvořakovu skladbu »Na Svetom Brdu«, a zatim je uz njenu virtuoznu pratnju Dr Ivo Gašparac otpjevao melodijoznom ljepotom Ariju iz Mendelsonova »Elias-a« i od nepoznatoga skladatelja »O. Deus, ego amo Te«.

Pod dojmovima pomenutih zvukova, koji su izazvali osobite utiske, Pretsjednik Društva sestra Jelisava Vávra oslovila je nazočne pozdravom Kongresa koji donosi kao činjenicu Manifestaciju Bratstva. Napose se obratila uglednim gostima poimence izaslanku Armijskoga Đenerala g. Ljubomira Marić-a Dr-u Velimiru Radojkić-u moleći ga neka bi izvolio na najvišem mjestu da izrazi našu duboku odanost i svu predanost za služenje idealu bratstva sa uspomenom na minulu godinu, kad su za našega skupštinskog zborovanja najavljivali nam iz snježnih bjelina zvuci poklika »Živio« Njegov dolazak, a ljetos nam pramaljeće — pokazujući na sliku — mlađahnoga Kralja navješta novo doba. Temelj Bratstvu i ozadinu mu uspjelo je novom Pretsjedniku našem da učvrsti postignutom Rezolucijom od 1 X 1934, koja glasi:

> »Sakupljeni na tom sastanku tvrde da je jedini pravi osnov pravdi i miru među ljudima na svijetu spoznaja i praktička primjena bratstva bez rasnih, religijskih, klasnih i ikojih drugih razlika.«

Prožeti tom snagom rješenja i okrepljeni poletom oduševljenja svi nazočni saglasili su se da brzojavno odašalju izražaje najdubljega saćuvstvovanja Njegovu Veličanstvu Kralju Petru II i Kraljevskom Namjesništvu u Beograd:

»Pozdravima Veličanstvu Slave blagopočivšega Kralja, stvaraoca Jedinstva naše Kraljevine, dičnoga glasnika trajnoga mira čitavoga svijeta — i ljubavlju Kraljici Majci te svjedočanstvom da će snagom spoznaje ostvarenja Bratstva, koje je jedini osnov pravdi i miru, privesti sačuvanu Jugoslaviju pobjedi za sjedinjenje sviju«.

Popratívši svi sakupljeni i brzojav g. Ministru Pretsjedniku kao i Međunarodnom Pretsjedniku Teozofskoga Društva sa svom privoljom profinila je sestra gđa prof. Luiza Holubova, č. N. K., uskladenu atmosferu zborovanja izvodeći na harfi svojom divno umiljatom muzičkom vještinom predavanja odabranu melodiju, Nocturno od J. Kličke.

»Da osjetimo jedinstvo i povezanost sa našim prijateljima u drugim zemljama« preuzeo je riječ brat Dipl. Ing. Božidar Prikril, Potpredsjednik Društva, izvješćujući ukratko o pozdravima što su stigli od Generalnih Sekretara iz Engleske, Walesa, Italije, Rumunjske, Finske, Švajcarske (Ženeve), te sestre Miss Jean Glen-Walker i od mnogih članova i prijatelja iz naše zemlje. Naročito se osvrnuo na značajne izražaje bratskih želja Dra Tulija Castelani, Narodnoga Pretsjednika Italijske Sekcije T. D., što ih je odaslao svojim pismom, koje svršava riječima: »Spoznaja da je Božanski Život jedan posvuda ... najveći je dar što ga Teozofija prinosi ... da se izvije bratska saradnja ... svi Teozofi, svi ljudi dobre volje rade za taj *ideal*.«

Kako je za manifestaciju Bratstva najprikladnije bilo da ga se prikaže sa gledišta Teozofije, privolio je brat g. Milan Marjanović da iznese svoje poglede i iskustva u predavanju održanom pod nazivom »Bratstvo i Mir, što će u cijelosti da donese naredni broj »Teozofije«.

Nato je Dr Ivo Hengster, Pretsjednik Vegetarskoga Društva, pozdravljajući J. T. D. u ime pretstavnika V. D. naglasio svojim iskrenim izlaganjima »uzvišenu ideju bratstva među svima narodima želeći da i naš jugosla-

venski narod svoju budućnost gradi na punoj spoznaji i stvarnoj primjeni bratske ljubavi, koja je osnov miru i pravdi među svim ljudima«.

Tada je na poziv brat Potpredsjednik Ing B. Prikril nadovezao na predavanje brata Milana Marjanovića, kako je »bratsvo *potrebno* i jedini izlaz iz kriza. Postavljajući bratstvo za glavnu temu ovoga zborovanja htjeli smo u svakom od Vas uzbuditi osjećaj dužnosti, da u svom životu, kakogod mu krene, *ostvaruje* Bratstvo.«

Kongres su pohodile i pretstavnice Jugoslavenskoga Ženskoga Saveza, koje su svojim otmjeno prijateljskim otpozdravima uveličale ljepotu zborovanja. Gospođa Danica Bedeković, Pretsjednik Banovinske Sekcije J. Ž. S. usvojila je razlaganjima pojedinih govornika »uvjerenje da je Bratstvo uistinu ostvarivo A kad svi, cijelo čovječanstvo bude toga uvjerenja, biće Bratsvo i postignuto.«

Potpretdsjednica J. Ž. S. gđa Zlata Kovačević-Lopašić također je uputila svoje tople riječi pozdrava Društvu koje je svojom Ženskom Sekcijom pridruženo Savezu. Napose je »napomenula da je On, koji je digao bijeli stijeg za mir... svijesno doprinio najveću žrtvu za taj mir: Samoga Sebe...«

Blage dojmove što ih je izvabila svojim dirljivim riječima gospođa Potpretsjednik J. Ž. S. kao i svi, koji su govorima i predavanjima svojim napose pak bratskom nazočnosti svojom sudjelovali u radu V kongresa J. T. D., popratila je sestra gđa Prof. Mara Pirnat Beethowenovim umiljatim klavirskim adagiom. Postignuti ritam neočekivanoga sklada uz riječi zahvale Pretsjednika upravljene, uz sve ostale, osobito pretstavništvu štampe navijestio je u 12 časova završetak kongresa podnevnom zvonjavom.

U nedjelju 9 decembra 1934 održana je XI redovna Glavna Skupština. Izvještaj o tom donijeće Društvene vijesti narednoga broja.

Pohod prof. J. E. Van der Stok-a

Zadnjih dana minule godine pohodio je J. T. D. prof. Johan E. Van der Stok iz Wageningen-a u Helandiji došavši da prouči kulturne i privredne prilike naše zemlje i napose da upozna naše ljude. Zadržao se u svemu od 28 decembra 1934 do 5 januara 1935 proboravivši od toga tri dana u Beogradu.

Osobite je dojmove ostavio svojim pogledima na budućnost upozorujući time na dužnost J. T. D. u pogledu naše zemlje i otkrivajući tako zadaću dharma Jugoslavije u vezi sa ostalim zemljama i narodima u svijetu.

SADRŽAJ:

CONTENTS:

»Teozofija« izlazi 6 puta na godinu. — Vlasnik i izdavač: Jugoslavensko Teozofsko Društvo, Zagreb, Mesnička 7, III. kat. — Odgovorni urednik: Dipl. Ing. Božidar Prikril, Zagreb, Vinkovićeva ul 9. — Tisak Zagrebačke Privredne Štamparije. — Odgovara: J. Boranić. Mesnička ulica broj 49.